

1996-11-01

โลกเขียวด้วยฉลากเขียว

เชิดชนันท์ สุคนธ์พงษ์เพ่า

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สุคนธ์พงษ์เพ่า, เชิดชนันท์ (1996) "โลกเขียวด้วยฉลากเขียว," *Environmental Journal*: Vol. 1: Iss. 6, Article 11.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol1/iss6/11>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

โลกเขียว ด้วย ฉลากเขียว

1 หากกล่าวกันว่ามนุษย์เป็นผู้ทำลายล้างโลกนั้นเห็นจะเป็นจริง เพราะมนุษย์ได้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาลทั้งในทางตรงและทางอ้อม มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย มีการปล่อยสารพิษ เช่น ยาฆ่าแมลง โลหะหนัก คาร์บอน และอื่น ๆ อีกมากมายออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่บนโลก มนุษย์แท้ที่จริงแล้วไม่ได้เป็นผู้ครองธรรมชาติหรือทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกใบนี้ มนุษย์เป็นเพียงผู้อาศัยเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต

อื่น ๆ แต่ต่างกันตรงที่มนุษย์เป็นผู้ที่สามารถนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ได้ และปล่อยกากของเสียออกสู่ธรรมชาติมากที่สุด ฉะนั้นหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นควรเป็นของมนุษย์

ในปัจจุบัน มนุษย์เริ่มสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องมาจากการได้รับ

ผลของความเสียหายที่ตนเองได้ก่อไว้ เช่น การลดลงของทรัพยากรป่าไม้ ขยะมูลฝอยและกากของเสียที่ล้นเมือง ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงเป็นต้น ได้มีการอนุรักษ์ธรรมชาติในด้านต่าง ๆ โดยหลากหลายองค์การร่วมมือกันทำให้ประชาชนเริ่มตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองควรมีต่อสิ่งแวดล้อม และเริ่มหันมาใช้สินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด จากจุดนี้เองทำให้เกิดการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมขึ้น เป็นโอกาสให้ธุรกิจและนักธุรกิจต่าง ๆ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและเสนอสินค้าที่แตกต่างในแง่ของคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่ฉลาดในการเลือกซื้อ โดยผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะออกมาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์สีเขียว หรือ Green Product ซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

การแยกแยะ “เขียวแท้” จาก “เขียวเทียม”

หลายคนคงอาจจะมีคำถามว่า แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าธุรกิจเหล่านี้มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่มีผล

เครื่องหมายฉลากเขียวของประเทศญี่ปุ่น

เครื่องหมายฉลากเขียวของประเทศแคนาดา

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยจริงหรือไม่ หรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นผลิตภัณฑ์เขียวแท้หรือเทียม จากจุดนี้เองได้มีการตั้งองค์กรขึ้นในต่างประเทศ โดยมีหน่วยงานที่เป็นกลางซึ่งอาจจะเป็นรัฐบาลหรือเอกชนทำหน้าที่รับประกันฉลากเขียว ในระยะเริ่มแรกนั้นได้มีการจัดตั้งองค์กรลักษณะนี้ขึ้นที่ประเทศเยอรมนีในปี พ.ศ. 2520 เพื่อฟื้นฟูและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จุดนี้เองที่นับว่าเป็นจุดกำเนิดของฉลากเขียว (Green Label หรือ eco-label) ที่สามารถแยกผลิตภัณฑ์ที่เป็น “เขียวแท้” กับ “เขียวเทียม” ออกจากกันทำให้ผู้บริโภคไม่เกิดความเข้าใจผิดหรือสับสน ฉลากเขียวจะไม่ถูกใช้เป็นเงื่อนไขในการกีดกันการค้าหรือการตลาดกับต่างประเทศ แต่ใช้เพื่อป้องกันและปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมภายในประเทศและใช้เป็นกลยุทธ์ด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม สินค้าที่มีฉลากเขียวติดอยู่จะทำให้ผู้บริโภคทราบว่า ผลิตภัณฑ์นั้นเน้นคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มเป้าหมายจะเป็นสินค้าหรือบริการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อย และผู้ผลิต

มีทางเลือกอื่น ๆ ในการผลิต นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์นั้นยังต้องอยู่ในระดับมาตรฐานที่กำหนด ยกเว้น ยา เครื่องดื่ม และอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ประเภทนี้ เกี่ยวข้องกับสุขภาพความปลอดภัยในการบริโภคมากกว่าในด้านสิ่งแวดล้อม การติดฉลากเขียวบนสินค้า 3 ประเภทดังกล่าวจึงอาจทำให้เกิดความสับสนได้

แนวความคิดของฉลากเขียวมีดังต่อไปนี้

1. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการประเมิน การตรวจสอบ และตรงตามข้อกำหนดและมาตรฐานที่ทางคณะกรรมการโครงการฉลากเขียวตั้งไว้
2. ได้รับความร่วมมือเข้าร่วมโครงการอย่างสมัครใจจากผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายและผู้ให้บริการที่ต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม
3. ทำให้เกิดการตื่นตัวในการนำเทคโนโลยีที่สะอาดมาใช้เพื่อใช้ผลิตสินค้าและบริการ
4. ปลุกจิตนึกแก่ผู้บริโภคและให้ทางเลือกในการช่วยรักษาสภาพแวดล้อม และสนับสนุนผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
5. ทำให้รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และหันมาสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการบริโภคของมนุษย์พร้อมทั้งหาทางแก้ไข

ทั้งนี้องค์กรที่ดำเนินงานเรื่องฉลากเขียวในแต่ละประเทศ ยังทำงานอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน ก็คือ ยึดหลักการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลักการ

ดังกล่าวมีดังนี้

1. ลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมโดยรวมในประเทศ
2. ให้ข้อมูลที่เป็นกลางเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน
3. ชักจูงให้ผู้ผลิตหันมาใช้เทคโนโลยีที่สะอาดและผลิตสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

องค์กรในแต่ละประเทศมีหลักการในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ดังนี้ คือ

1. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้อุปโภคบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน
2. คำนึงถึงผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์นั้นจะมีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในขั้นตอนการผลิตและหลังจำหน่ายออกไปแล้ว
3. ใช้วิธีการตรวจสอบประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย
4. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีทางเลือกอื่นในการผลิตที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า

ฉลากเขียวของไทย

ปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมโครงการนี้กว่า 20 ประเทศ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส แคนาดา กลุ่มประเทศนอร์ดิก และประเทศไทย เป็นต้น

ในประเทศไทยนั้นคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย (Thailand Business Council for Sustainable Development, TBCSD) เป็นผู้ริเริ่มเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2536 โดยร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่

เกี่ยวข้อง และเนื่องจากว่าการจำหน่ายสินค้าในประเทศไทยนั้นมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ผลิตและจัดจำหน่ายโดยอิสระ คณะกรรมการหลักซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ตามคำสั่งของกระทรวงอุตสาหกรรมที่ 348/2537 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2537 จึงประกอบด้วยปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (สสท.) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักการตลาดแห่งประเทศไทย ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการหลักชุดนี้จะทำหน้าที่

คัดเลือกผลิตภัณฑ์เพื่อออกข้อกำหนด พร้อมทั้งได้จัดประเภทของผลิตภัณฑ์ออกเป็น 13 ประเภท คือ

ผลิตภัณฑ์ที่มีข้อกำหนดเสร็จสมบูรณ์แล้ว

1. ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปทำจากพลาสติกที่ใช้แล้ว
2. หลอดฟลูออเรสเซนต์ประหยัดพลังงานไฟฟ้า
3. ตู้เย็นฉลากเขียว
4. สีส้มล้างเส้นสูตรลดสารพิษ
5. เครื่องสุขภัณฑ์ (ชักโครก) ประหยัดน้ำ
6. ถ้วยโฟมขายสุตรไม่ผสมสารปรอท

ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาออกข้อกำหนด

1. กระดาษฉลากเขียว
2. เครื่องปรับอากาศประหยัดพลังงานไฟฟ้า
3. สเปรย์ไม่มีสารซีเอฟซี

4. สารซักฟอกไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
5. มอเตอร์ประหยัดพลังงานไฟฟ้า
6. ก้อนน้ำชนิดประหยัดน้ำ
7. ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าไม่พอกย้อม

คณะอนุกรรมการเทคนิคของไทย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการหลักที่กล่าวถึงข้างต้น คณะอนุกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมผู้ผลิต ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ และนักสิ่งแวดล้อมได้ร่างข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทเสนอต่อคณะกรรมการหลัก โดยผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทที่จะได้รับฉลากเขียวจะผ่านข้อกำหนดต่าง ๆ ได้แก่

1. เป็นการจัดการกับทรัพยากรทั้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Renewable resources) และที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Nonrenewable resources) ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. เป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) หรือนำไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

3. ขั้นตอนในการผลิตสามารถลดมลพิษ (Pollution) ทางสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดในการผลิต การขนส่ง การบริโภค และการกำจัดทิ้งหลังใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของผลิตภัณฑ์ด้วยว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใด เช่น สารเคมีมีพิษอาจจะต้องมีวิธีการจัดการที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น

ผู้ผลิตที่ต้องการขอฉลากเขียว เพื่อติดบนผลิตภัณฑ์ของตนเองสามารถ

เครื่องหมายฉลากเขียวของกลุ่มประเทศ EC

ทำได้โดยแสดงความประสงค์กรอกใบสมัครและยื่นต่อสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (สสท.) สสท. จะตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของใบสมัคร รวมถึงทดสอบตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ หลังจากนั้น สสท. จะจัดส่งเฉพาะใบสมัครที่ถูกต้องไปยัง สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เพื่อตรวจสอบรายละเอียดที่ได้รับไว้ เมื่อผ่านการตรวจสอบรายละเอียดเรียบร้อยแล้ว สมอ. จะลงทะเบียนผลิตภัณฑ์และทำสัญญาอนุมัติให้ใช้เครื่องหมายรับรองฉลากเขียวกับผู้สมัคร พอครบขั้นตอนเหล่านี้ผู้สมัครสามารถนำฉลากไปใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ยื่นขอได้โดยยึดถือตามขอบเขตที่สัญญากำหนด

ฉลากเขียวของไทยเป็นเครื่องหมายที่สื่อถึงความร่วมมือกันของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันระหว่าง

ธรรมชาติกับมนุษย์ โดยมีรูปโลกเป็นตัวแทนของ ecosphere นกเป็นตัวแทนของสัตว์ ต้นไม้เป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อม และเด็กยิ้มเป็นตัวแทนของมนุษย์ แต่ละประเทศจะมีเครื่องหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เช่น กลุ่มประเทศ EC จะเป็นรูปดอกทานตะวันมีดาว 12 ดวงแทน 12 ประเทศ และตัว E แทนยุโรป เครื่องหมายของประเทศแคนาดาเป็นรูปนกพิราบ 3 ตัว เกี่ยวกันเป็นรูปใบเมเปิล (Maple leaf) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประเทศแคนาดา และที่ประเทศญี่ปุ่นใช้เครื่องหมายเป็นมือโอบกอดโลกไว้เป็นตัว e อักษร e แทนคำว่า earth และ environment

ฉลากเขียว ถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่ที่น่าจะได้รับการส่งเสริมในประเทศไทย เป็นอีกก้าวหนึ่งในความพยายามที่จะรักษาสีเขียวและธรรมชาติแบบ

เครื่องหมายฉลากเขียวของประเทศไทย

ยั่งยืน โดยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอนุรักษ์ประเภทนี้ เพียงผู้บริโภคเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากเขียวติดอยู่ ผู้ผลิตก็จะหันมาผลิตผลิตภัณฑ์สีเขียวมากขึ้น อย่างไรก็ตามทุกคนควรมีจิตสำนึกในการร่วมมือกันช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธรรมชาติที่มีอยู่มีความคงทน และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ประชาชน ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ประกอบการใด

ต้องการเสนอประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เห็นสมควรให้มีการออกข้อกำหนด

สำหรับรับฉลากเขียว หรือสมัครขอสิทธิในการใช้เครื่องหมายรับรองฉลากเขียวสำหรับผลิตภัณฑ์

หรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับฉลากเขียวและต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม

สามารถติดต่อสอบถามได้ที่

ฝ่ายเลขานุการโครงการฉลากเขียว ฝ่ายธุรกิจและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

210 สุขุมวิท 64 โรงกลั่นน้ำมันบางจาก อาคาร 4 พระโขนง กรุงเทพฯ 10260

โทร. 331-0047 และ 331-0060 ต่อ 4153, 4164, 4170

โทรสาร : 332-4873